

POSTANOWIENIE

Dnia 14 listopada 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bogusław Cudowski (przewodniczący)

SSN Zbigniew Korzeniowski

SSN Romualda Spyt (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania P.G.
przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w [...]
o prawo do emerytury wojskowej,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 14 listopada 2017 r.,
zażalenia organu rentowego na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 22 czerwca 2017 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi
Apelacyjnemu w [...] do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania zażaleniowego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2017 r. w [...] sprawy z odwołania P. G. przeciwko Wojskowemu Biuru Emerytalnemu w [...], o prawo do emerytury wojskowej, na skutek apelacji wnioskodawcy P. G. od wyroku Sądu Okręgowego w [...] z dnia 27 września 2016 r., wyrokiem z dnia 22 czerwca 2017 r. uchylił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w [...] z 25 lutego 2016 r.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, niniejsza sprawa wymaga ponownego rozpoznania przez organ rentowy, albowiem zmianie uległ art. 32 ust. 1 ustawy z

dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 1037 ze zm.), będący podstawą wydania przez Wojskowe Biuro Emerytalne decyzji z dnia 25 lutego 2016 r.

Organ rentowy zaskarżył ten wyrok zażaleniem w całości, zarzucając mu naruszenie przepisów postępowania, tj.: art. 386 § 4 oraz art. 477^{14a} k.p.c., przez ich zastosowanie, mimo że nie było do tego podstaw, albowiem Sąd Okręgowy w [...] rozpoznał istotę sprawy; art. 5 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r., poz. 715), przez przyjęcie, że ma on zastosowanie w stanie faktycznym niniejszej sprawy (błąd w subsumcji) i w konsekwencji zastosowanie art. 477^{14a} k.p.c.

W uzasadnieniu podniesiono, że ocena prawna stanowiska Sądu Apelacyjnego w [...], zawarta w zaskarżonym wyroku, jest całkowicie błędna, a jej rezultatem było uchylenie się Sądu od merytorycznego rozpatrzenia apelacji odwołującego się.

Wskazano, że postępowanie w sprawach z zakresu zaopatrzenia emerytalnego żołnierzy zawodowych (podobnie jak i innych organów tego rodzaju), jest postępowaniem jednoinstancyjnym. Sądy pracy i ubezpieczeń społecznych w żadnym razie nie pełnią roli organów drugiej instancji, lecz rozpoznają odwołania od decyzji organów emerytalnych w pierwszej instancji. Odwołania pełnią tu rolę pozwów w postępowaniu cywilnym „zwykłym”. Nie do zaakceptowania jest więc stanowisko Sądu Apelacyjnego, że po wydaniu decyzji w dniu 25 lutego 2016 r. organ rentowy czy też Sąd Okręgowy, rozpatrując odwołanie od niej i wydając wyrok w dniu 27 września 2016 r., miałyby wziąć jeszcze pod uwagę przepis art. 32 ust. 1 ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, który wszedł w życie dopiero w dniu 18 kwietnia 2017 r. Nie sposób też nie zauważyć, że przepis art. 5 ustawy zmieniającej odnosi się tylko i wyłącznie do postępowań prowadzonych przez organy rentowe, na podstawie ustaw wymienionych w art. 1 - 4 tejże ustawy. Zatem, tylko jeśli organy te nie wydały jeszcze decyzji kończącej postępowanie „wznowieniowe” w sprawie świadczeń do dnia 17 kwietnia 2017 r., to po tym dniu zobligowane były stosować przepisy zmienione tą ustawą. Na gruncie niniejszej sprawy oznacza to,

organ rentowy, wydając zaskarżoną decyzję w dniu 25 lutego 2016 r., nie był później uprawniony do ponownego rozstrzygnięcia tej samej sprawy w oparciu o przepis zmieniony z dniem 18 kwietnia 2017 r. Nie był do tego uprawniony też Sąd Okręgowy w [...].

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Na wstępie należy wskazać, że wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu pierwszej instancji i poprzedzającą go decyzję organu rentowego z przekazaniem sprawy do rozpoznania bezpośrednio organowi rentowemu jest zaskarżalny zażaleniem w trybie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. W utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się również, że art. 477^{14a} k.p.c. nie ma samodzielnego bytu i jego zastosowanie wymaga w pierwszej kolejności spełnienia warunków z art. 386 § 2 lub § 4 k.p.c., czyli zaistnienia przesłanek uzasadniających uwzględnienie apelacji przez uchylenie wyroku sądu pierwszej instancji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 października 2011 r., I UZ 33/11, OSNP 2012 nr 21- 22, poz. 274; z 30 października 2012 r., II UZ 50/12, OSNP 2013 nr 23-24, poz. 289; z 19 listopada 2013 r., I UZ 40/13, LEX nr 1555391; z 27 listopada 2014 r., III UZ 12/14, LEX nr 1628950). W konsekwencji, przy rozpoznaniu zażalenia, o którym mowa w art. 394¹ § 11 k.p.c., Sąd Najwyższy bada wyłącznie prawidłowość zastosowania art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. i nie rozpoznaje żadnych innych zarzutów (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 października 2012 r., I CZ 143/12, LEX nr 1265545; z dnia 25 października 2012 r., I CZ 144/12, LEX nr 1265546; z dnia 21 maja 2015 r., IV CZ 10/15, LEX nr 1730602; z dnia 20 maja 2015 r., I CZ 44/15, LEX nr 1747843; z dnia 29 kwietnia 2015 r., IV CZ 3/15, LEX nr 1678970). W szczególności ocena Sądu Najwyższego nie dotyczy prawidłowości zastosowania przepisów prawa materialnego. Dlatego też kontroli wynikającej z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. podlega wyłącznie to, czy w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji nie rozpoznano istoty sprawy albo czy wydanie wyroku kończącego spór wymagałoby przeprowadzenia przez sąd odwoławczy postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.), względnie czy nie doszło w tym postępowaniu do nieważności postępowania (art. 386 § 2 k.p.c.). W

niniejszym postępowaniu Sąd Najwyższy nie może zatem zweryfikować stanowiska Sądu drugiej instancji co do kwestii intertemporalnych, wzruszanego zarzutem naruszenia art. 5 ustawy z dnia 10 lutego 2017 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw.

Natomiast uzasadniony jest zarzut naruszenia art. 386 § 4 oraz art. 477^{14a} k.p.c. Przedstawiona przez Sąd drugiej instancji argumentacja, wskazująca na nierozpoznanie istoty sprawy, nie jest trafna. Jeśli Sąd drugiej instancji uznał, że zaskarżona decyzja jest decyzją o ponowne ustalenie prawa, to zmiana treści przepisu pozwalającego na to swoiste wznowienie postępowania (art. 32 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin) nie pozwala na stwierdzenie, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999 nr 1, poz. 22; z 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97, LEX nr 50750; z 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, LEX nr 519260; wyroki Sądu Najwyższego z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36; z 21 października 2005 r., III CK 161/05, LEX nr 178635; z 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009 nr 1-2, poz. 2). Ma to miejsce między innymi wtedy, gdy sąd odmówił dalszego prowadzenia sprawy, przyjmując brak legitymacji procesowej stron, skuteczność twierdzenia lub zarzutu wygaśnięcia bądź umorzenia zobowiązania, upływ terminów zawitych, terminu przedawnienia, przedwczesność powództwa czy też nie rozpoznał żądań w aspekcie wszystkich twierdzeń powoda lub zarzutów pozwanego, bezpodstawnie przyjmując, że nie zostały one zgłoszone lub zostały zgłoszone, ale są objęte prekluzją procesową.

Co do zasady, nie stanowi więc nierozpoznania istoty sprawy wadliwa - w ocenie Sądu drugiej instancji - ocena prawna ustalonego stanu faktycznego na podstawie przepisu w brzmieniu zdezaktualizowanym, chyba że zmiana legislacyjna wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. W

konkluzji, konieczność dokonania „zasadniczych ustaleń faktycznych i prawidłowego zastosowania prawa materialnego” nie uzasadnia wyroku kasatoryjnego Sądu drugiej instancji.

Ubocznie jedynie wskazać należy, że dla właściwego rozpoznania przedmiotu sprawy konieczne jest ustalenie, czy w zaskarżonej decyzji organ rentowy stwierdził ustanie prawa do świadczenia w oparciu o art. 38 ust. 1 pkt 1 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, czy też ponownie je ustalił na podstawie art. 32 tej ustawy.

Skoro trafny okazał się zarzut zażalenia, to - na podstawie art. 394¹⁵ § 1 zdanie pierwsze k.p.c. w związku z 394¹ § 3 i art. 108 § 2 oraz art. 398²¹ k.p.c. - Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone orzeczenie, pozostawiając Sądowi drugiej instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

kc